Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2014-11-26

LS 1402-0226

Landstingsstyrelsen

Motion 2014:3 av Helene Öberg m.fl. (MP) om en satsning på friskare förskolebarn i Stockholms län

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Helene Öberg m.fl. (MP) har lämnat en motion om en satsning på friskare förskolebarn i Stockholms län.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå besluta

att avslå motionen.

Landstingsrådsberedningens motivering

Landstingsstyrelsen instämmer i motionärens ambition att landstinget ska bidra med kunskap och kompetens för att förbättra hygienarbetet på länets förskolor.

Inom Stockholms läns landsting är det Smittskydd Stockholm och Strama Stockholm som tillhandahåller utbildning, råd och rekommendationer kring förskolornas arbete med hygienfrågor. Landstinget arbetar med att öka kunskapen om hygienfrågorna på förskolorna genom att erbjuda utbildningar och tillhandahålla utbildnings-och informationsmaterial. Det finns bland annat utbildningsmaterial om hygieniska riktlinjer framtagna för förskolorna. Smittskydd Stockholm besöker enskilda förskolor där det finns problem med något smittämne. De utbildar dessutom kommunernas miljö-och hälsoskyddskontor med anledning av de lagstadgade kontroller som de genomför på förskolorna.

Motionären föreslår att landstinget ska påbörja ett arbete med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna. Det finns ingen sådan tillgänglig resurs idag och hygiensjuksköterskor är av olika anledningar en ”bristvara”.

Det som behövs är kunskap om smittvägar, enkla hygienrutiner för att minska spridningen av smittsamma infektioner, hantering av livsmedel, städning och utevistelse. Stockholms läns landsting bedriver alltså arbetet med dessa frågor på ett annat sätt än exempelvis Västra Götalandsregionen. Det kommer att bli intressant att ta del av och analysera slutrapporten från projektet i Västra Götaland, utifrån perspektivet att all ny kunskap är bra som underlag för förändringar av organisation och arbetssätt.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 7 november 2014
Motion 2014:3
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 20 oktober 2014 med S-, MP- och V-ledamöternas muntliga reservation
Programberedningen för barn, unga och kvinnosjukvårds protokollsutdrag den 15 oktober 2014
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 26 augusti 2014

Torbjörn Rosdahl

Anna Starbrink

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-11-07

LS 1402-0226

Handläggare:
Clara Wahren

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -11- 13
Dnr LS 1402-0226
Rotel II

Motion 2014:3 av Helene Öberg m.fl. (MP) om en satsning på friskare förskolebarn i Stockholms län

Ärendebeskrivning

Helene Öberg m.fl. (MP) har lämnat en motion om en satsning på friskare förskolebarn i Stockholms län.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 7 november 2014
Motion 2014:3
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 20 oktober 2014 med S-, MP- och V-ledamöternas muntliga reservation
Programberedningen för barn, unga och kvinnosjukvårds protokollsutdrag den 15 oktober 2014
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 26 augusti 2014

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Helene Öberg m.fl. (MP) föreslår att landstinget ska påbörja ett arbete med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner. Landstinget arbetar idag på ett annat sätt med hygienfrågor, genom information och utbildning till förskolor och miljö- och hälsoskyddskontoren i kommunerna.

Mot bakgrund av det arbete som redan bedrivs i landstinget föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Bakgrund
Motionärerna föreslår att Stockholms läns landsting ska påbörja ett arbete med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner enligt en modell som används i Västra Götaland. Motionärerna menar att med bättre kunskap om hygien på förskolan minskar frånvaron från jobbet hos föräldrarna, vilket ger en samhällsekonomisk vinst.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig över motionen.

Överväganden
Inom Stockholms läns landsting är det Smittskydd Stockholm och Strama Stockholm som tillhandahåller utbildning, råd och rekommendationer kring förskolornas arbete med hygienfrågor. Både Smittskydd Stockholm och Strama Stockholm är del av hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Landstinget arbetar med att öka kunskapen om hygienfrågor hos förskolor genom att erbjuda utbildningar och seminarium samt genom att tillhandahålla utbildnings- och informationsmaterial.

Smittskydd Stockholm besöker enskilda förskolor där det finns problem med något smittämne. De utbildar dessutom kommunernas miljö- och hälsoskyddskontor som gör lagstadgade kontroller på förskolorna.

Mot bakgrund av det arbete med hygienfrågor i förskolorna som redan bedrivs i landstinget föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2014-02-18

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -02- 18
Dnr. LS 1402-0226

2014:3
Rotel IV

Motion av Helene Öberg (MP) om en satsning på friskare förskolebarn i Stockholms län

Det finns något som hälso- och sjukvårdspolitiker har gemensamt med föräldrar till barn i förskolan: drömmen om ett friskare samhälle. Att februari får vara en härlig vintermånad istället för så kallade vabruari. Februari är vård-av-sjukt-barn-månaden nummer ett, då småbarnsföräldrar är hemma mer än annars med sina förskolebarn för magsjuka, influensa och förkylningar.

Därför är det med stort intresse som Miljöpartiet har följt projektet med hygiensjuksköterskor i Västra Götaland. Det är ett samarbete mellan kommunens förskolor och landstinget, som innehåller utbildning och fortbildning av personal och ledning, aktivt stöd till högskolornas pedagogutbildning och praktisk handledning av barnavårdscentralernas personal. Inspirationen kommer från liknande arbete inom äldreomsorgen.

I klartext handlar det om när och hur man tvättar händerna, livsmedelshygien, rutiner kring toaletter och blöjbyten, och rengöring av leksaker. Kunskapen ökar hos både pedagoger och föräldrar. Utöver det så har samverkan kring att minska förskolebarnens smittor vuxit fram mellan smittskyddsenheten, kommunernas förskoleverksamhet, barnhälsovården och Miljöförvaltningar.

Resultatet är lovande. Frånvaro från jobbet på grund av vård av barn ökar för varje år i hela landet. Undantaget är i Västra Götaland där frånvaron istället minskar, tack vare hygiensjuksköterskor i förskolan. 2013 hade barnen i Göteborg 9,3 procents sjukfrånvaro. Det är bland de lägsta siffrorna sedan arbetet med hygiensjuksköterskor startade 2006. Samtidigt har barngrupperna under samma tid blivit större, vilket brukar öka risken för sjukdom.

Enligt ekonomiska beräkningar av samhällskostnader som gjorts sparades runt 40 miljoner på ett år i Göteborg i form av minskat inkomstbortfall för föräldrar, läkemedelskostnader och försäkringskassans utbetalningar till föräldrar som är hemma och vårdar barn. Dessutom gick förskrivningen av antibiotika ner. Västra Götalands budget för hygiensjuksköterskorna är 2,25 miljoner kronor.

Med så goda resultat på finns det ingen anledning för Stockholm att tveka. Självklart ska vi satsa på hygiensjuksköterskor som arbetar hälsofrämjande för friskare barn även i vårt län.

Med anledning av ovanstående föreslår Miljöpartiet de Gröna Landstingsfullmäktige att besluta:

att Stockholms landsting påbörjar arbetet med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner.

Helene Öberg

Ann-Sofi Matthiesen

Marie-Helena Fjällås

Annika Hjelm

~~Thomas Bengtsson~~

Shadi Larsson

Michel Silvestri

Yvonne Andersson

Yvonne Blomkvist

PROTOKOLLSUTDRAG 8/2014
§ 16

SAMMANTRÄDESDAG
2014-10-20

Justerat Filippa Reinfeldt (M)
Petra Larsson (S)

Anslagsdatum 2014-10-20

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -10- 21
Dnr LS1402-0226

§ 16 Yttrande över motion 2014:3 av Helene Öberg m fl (MP) om en satsning på friskare förskolebarn

HSN 1402-0311

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2014:3 av Helene Öberg m fl (MP) om en satsning på friskare förskolebarn.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-08-26
Motion 2014:3 av Helene Öberg m fl (MP)

Yrkanden

1 Ordförandens (M) förslag för M-, FP-, KD- och C-ledamöterna om bifall till hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag

2 Petra Larssons (S) förslag för S-ledamöterna, Michel Silvestris (MP) och Håkan Jörneheds (V) förslag om bifall till motionen

Propositionsordning

Inför beslut ställer ordföranden proposition på yrkandena. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer
S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Michel Silvestri (MP) reserverar sig mot beslutet.
Håkan Jörnehed (V) reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet
Lisbeth Ekebom

Rätt utdraget intygas

Lisbeth Ekebom

Expedieras till:
Landstingsstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Programberedning 4 –
Barn, unga och kvinnosjukvård

PROTOKOLLSUTDRAG

7/2014
§ 8

SAMMANTRÄDESDAG
2014-10-15

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -10- 20
Dnr LS 1402-0226

Justerat Marie Ljungberg Schött (M)
Alexandra Völker (S)

§ 8 Yttrande över motion 2014:3 av Helene Öberg m.fl. (MP) om en satsning på friskare förskolebarn

HSN 1405-0712

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2014:3 om en satsning på friskare förskolebarn. I motionen föreslår Helene Öberg m.fl. (MP) att Stockholms läns landsting påbörjar arbetet med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-08-26
Motion 2014:3 av Helene Öberg m fl (MP)

Beslut

Programberedningen beslutar att i enlighet med hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag föreslå Hälso- och sjukvårdsnämnden besluta

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Deltar inte i beslutet

Matilda Johansson (V) deltar inte i beslutet.

Vid protokollet/Rätt avskrivet intygas
Lykke Ask-Harborg

Expedieras till: Akten, Åke Örtqvist

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-08-26

HSN 1402-0311

Handläggare:
Åke Örtqvist

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2014-10-16 , P 16

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -10- 21
Dnr LS 1402-0226

Yttrande över motion 2014:3 av Helene Öberg m.fl. (MP) om en satsning på friskare förskolebarn

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2014:3 om en satsning på friskare förskolebarn. I motionen föreslår Helene Öberg m.fl. (MP) att Stockholms läns landsting påbörjar arbetet med att erbjuda hygiensjuksköterskor till förskolorna i länets alla kommuner.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-08-26
Motion 2014:3 av Helene Öberg m fl (MP)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för barn, unga och kvinnosjukvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Projektet HYFS (hygien i förskolan) startade 2006 och omfattade initialt enbart Göteborgs stad och var bemannat med en sjuksköterska. Under 2010 utvidgades det med ytterligare 4 personer (1 heltid och tre halvtider) för att täcka hela Västra Götalandsregionen (VGR) med dess 49 kommuner. Projektet har varit knutet till Smittskyddsenheten i VGR, eftersom de vårdhygieniska enheterna i landstinget enbart arbetar med just vårdfrågor och det vare sig ingår i deras uppdrag eller finns resurser för dem att även verka ute i samhället.

Kollegorna på smittskyddsenheten i VGR uppfattar att det stora arbete som lagts ned succesivt lett till framgång. Media har vaknat och "på golvet" bland förskolepersonalen är uppskattningen stor. I hela regionen med cirka 90.000 barn i åldrarna 1-5 år varav 84 procent går på någon av de cirka 1200 förskolorna, har 96 procent av de kommunala skolorna fått besök med "hygienrond" och undervisning. Även de privata förskolorna, där cirka 15 procent av barnen är inskrivna, har fått besök om de så önskat, men inte i riktigt samma utsträckning.

Det finns flera positiva trender och till början av hösten bör en slutrapport för projekttiden 2006-2013 vara klar. Förhoppningsvis kommer denna kunna svara på vilka effekter som går att hänföra till själva projektet.

I Stockholms läns landsting (SLL) finns inte någon motsvarande verksamhet. För ett antal år sedan hade barnavårdscentralerna (BVC) ett ansvar för hälsovården på förskolor, men i denna verksamhet ingick sannolikt inte utbildning i hygien- eller städrutiner.

Vårdhygien i Stockholms län är huvudsakligen finansierade och arbetar genom avtal med olika vårdgivare i landstinget eller länets kommuner och är bara till marginell del finansierade centralt i landstinget. Det finns ett stort behov av att utöka den vårdhygieniska verksamheten inom vården, eftersom det idag finns många vårdgivare som inte har något avtal med Vårdhygien, bland annat hela primärvården. Hygiensjuksköterskor är en "bristvara" eftersom det inte finns någon specificerad utbildning som leder fram till denna kompetens, utan det krävs ett par års arbete under handledning för att kunna verka som hygiensjuksköterska. Det finns därför ingen tillgänglig resurs hos enheten för Vårdhygien (HSF) för att avdela till arbete med förskolors hygien. Å andra sidan finns inte heller behov av en hygiensjuksköterska för att arbeta med förskolors hygienfrågor. Det som behövs är kunskap om smittvägar, enkla hygienrutiner för att minska spridningen av smittsamma infektioner, hantering av livsmedel, städning och utevistelse.

I dagsläget är det Smittskydd Stockholm och Strama Stockholm som står för utbildning, råd och rekommendationer kring förskolornas hygienarbete. På www.smittskyddstockholm.se och www.stramastockholm.se finns utbildningsmaterial om hygieniska riktlinjer framtagna för förskolorna, som även kan användas av sjukvårdskunnig personal som ska ge

hygienutbildning till förskolepersonalen, och kontaktuppgifter. Där finns även checklistor och annat material för förskolan. Utbildningsmaterialet är i första hand tänkt att användas av personalen i förskolan men kan också användas av BVC-sköterskor eller primärvårdens personal. Sjuksköterskor från Smittskydd Stockholm har de senaste åren samlat personal från förskolorna till utbildningar i flera av länets kommuner, Vallentuna, Täby, Haninge och i höst även Danderyd, men de har inte resurser att besöka alla enskilda förskolor. Däremot besöker de enskilda förskolor där det finns problem med något smittämne, vanligast mag-tarminfektioner, pneumokocker eller hepatit. Smittskydd utbildar också miljö- och hälsoskyddskontoren i kommunerna för att de ska utgå från våra checklistor och hänvisa till vårt utbildningsmaterial vid sina lagstadgade kontroller på förskolorna.

Strama Stockholm har i samarbete med Smittskydd Stockholm och barnhälsovården de senaste 4 åren ordnat ett halvdagsseminarium för alla förskolechefer och förskolepersonal, samt intresserade tjänstemän och politiker, i länet. Temat har varit hygien och smitta i förskolan, där praktiska råd kring hygien har förmedlats, men också information om antibiotikaresistens. Sammanlagt har drygt 1200 personer deltagit. Strama Stockholm har också haft utbildningar för flertalet BVC-sjuksköterskor i södra Stockholm och många även från norra länet kring motsvarande frågor.

Det finns trots dessa insatser stor förbättringspotential när det gäller hygienrutiner och hälsovård inom förskolan. En grundläggande sådan vore att få in undervisning i basal hälsovård och hygien i förskollärarutbildningen. Idag ingår detta inte i undervisningen. Varje förskola borde också ha en hygienansvarig, som tar in och förmedlar aktuell kunskap, är kontaktperson gentemot landstinget och som ger utbildning till ny personal och nya familjer.

Vad kan då landstinget göra? Det skulle absolut vara värdefullt om kompetent personal från SLL kunde besöka varje förskola för undervisning och på plats gå igenom förskolans rutiner, precis som i VGR. Helst skulle det även finnas resurser för uppföljning, vilket det inte gjort i VGR, för att bekräfta att förskolan förstått budskapet och vidtagit lämpliga åtgärder.

Vem som ska utföra detta kan diskuteras. Enklast vore att skapa en separat enhet som har detta uppdrag, som i VGR. Fördelen med detta skulle bland annat vara att det blir en koncentrerad resurs där, som är lätt att styra och där det också är lätt att se till att alla kommer med samma budskap till förskolan. Hur många personer som skulle behövas för denna uppgift är svårt att säga. Antalet barn i åldrarna 1-5 år i SLL torde vara cirka 140.000 varav över 80 procent går i förskolan och baserat på siffrorna från VGR talar det för att det behövs minst sex personer för detta arbete.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Maria Samuelsson-Almén
T.f. avdelningschef